

УДК 378.147.046-021.68:61

DOI 10.11603/me.2414-5998.2018.3.8778

**В. Г. Савельєв, Ю. Ю. Рябоконт, О. О. Фурик, Т. Є. Оніщенко, Д. А. Задирака,
О. В. Рябоконт**

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя

ПРО МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ПРИ ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

**V. G. Savelyev, Yu. Yu. Ryabokon, O. O. Furyk, T. E. Onishchenko, D. A. Zadyraka,
O. V. Ryabokon**

Zaporizhzhia State Medical University

THE METHODS OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY IN POSTGRADUATE TRAINING OF FUTURE DOCTORS

Мета роботи – дати коротку історичну характеристику еволюції педагогічного і психологічного пізнання й оцінити роль критичного мислення в педагогіці при післядипломній підготовці майбутніх лікарів.

Основна частина. Історія педагогіки й психологічного пізнання мала стадійний характер. Педагогіка розвивалася як комплексна наука, яка охоплювала результати різних наукових дисциплін. До 90-х років в Україні сформувалася найбільш сучасна та одна з найкращих систем педагогічної освіти. Ця система дозволила давати не лише спеціальні знання, але й виховувала широко освічену людину.

Роль наставника, вчителя при підготовці лікаря є дуже важливою складовою. Інтернатура залишилася вільною у виборі педагогічної технології. До найбільш ефективних технологій у підготовці майбутніх лікарів можна віднести диференційне, ігрове навчання та метод критичного мислення. Сутність навчання – це самостійна пізнавальна діяльність, що спрямована на пошук, обробку, засвоєння навчальної інформації. І, врешті-решт, найголовніший технологічний метод – навчання розвитку критичного мислення. Ціллю даного методу є забезпечити розвиток критичного мислення через інтерактивне включення студентів у навчальний процес.

Висновки. На наш погляд, при виборі системи освіти важливим є збереження наукових та історичних коренів. Дбайливе ставлення до успіхів власних шкіл педагогіки та психології – запорука збереження наукової думки та конкурентності. Індивідуальний підхід та критичне мислення – це оптимальні педагогічні технології для становлення сучасного лікаря.

Ключові слова: психологія; педагогіка; підготовка майбутніх лікарів.

The aim of the work – to give a brief historical description of the evolution of pedagogical and psychological knowledge and to assess the role of critical thinking in pedagogy in the context of the postgraduate training of future physicians.

The main body. The history of pedagogy and psychological knowledge has a staged nature. Pedagogy developed as a comprehensive science that covered the results of various scientific disciplines. By the 90s the most modern systems of pedagogical education has been formed in Ukraine. This system provided not only with special knowledge, but it also educated a person in a broad sense.

A teacher is a very important component in training doctors. Internship kept freedom in the development of pedagogical technology. The differential training, learning through play and the method of critical thinking are considered to be the most effective technologies in the training of future physicians. The main point of learning is an independent cognitive activity aimed at the search, processing, and mastering of educational information. The most important technological method is to teach how to develop a critical thinking. The purpose – to provide the development of critical thinking through the interactive inclusion of students in the learning process.

Conclusions. When choosing a system of education, it is important to preserve the scientific and historical roots. Careful attitude to the success of the Ukrainian schools of pedagogy and psychology is the key to preserving scientific thought and competitiveness. Individual approach and critical thinking are the best pedagogical technologies for teaching a modern physician.

Key words: psychology; pedagogy; training of future doctors.

Вступ. Історичні віхи розвитку педагогіки безпосередньо пов'язані з історією психології. Психологія і природознавчі науки біологія, медицина й педагогіка тісно переплетені один з одним. Психологія є основоположною складовою частиною педагогіки.

Розвиток педагогіки залежить від рівня розвитку соціального суспільства і природничих наук.

Мета роботи – дати коротку історичну характеристику еволюції педагогічного і психологічного пізнання й оцінити роль критичного мислення в педагогіці при післядипломній підготовці майбутніх лікарів.

© В. Г. Савельєв, Ю. Ю. Рябоконт, О. О. Фурик та ін.

Основна частина. Історія педагогіки й психологічного пізнання мала стадійний характер. Вона включала предмеханічний, механічний, біопсихічний, соціопсихічний та в кінцевому підсумку матеріалістичний детермінізм. Раціональні зерна кожного з них увійшли в концепцію педагогіки минулого століття. Західні школи педагогіки та психології відрізнялися великою різноманітністю та включали в себе кращі елементи еволюції навчання, починаючи з механічного детермінізму до соціопсихічного.

Педагогічні технології XXI століття ставлять за мету навчити студента жити, вміти жити разом, вміти вчитися, вміти працювати. Для досягнення цих цілей існує значний набір сучасних технологій: проблемне навчання, концентроване навчання, розвиваюче навчання та ін. Найбільш сучасною педагогічною технологією є модульне навчання.

Метою даної системи є забезпечити гнучкість, пристосування технології до індивідуальних потреб особистості, рівня базової підготовки. Сутність даного методу – це самостійна робота студентів з навчальною програмою.

Механізм технології – це проблемний підхід та індивідуальний темп навчання. Даний метод оптимізації практичної підготовки майбутніх лікарів має багато позитивних нюансів. Педагогіка розвивалася як комплексна наука, яка охоплювала результати різних наукових дисциплін. До 90-х років в Україні сформувалася найбільш сучасна та одна з найкращих систем педагогічної освіти. Ця система дозволила давати не лише спеціальні знання, але й виховувала широко освічену людину [1].

При впровадженні нових підходів до освіти, в тому числі і Болонського процесу, слід зберігати ті раціональні напрацювання, які мали місце раніше. Впровадження нових форм, на наш погляд, не повинно супроводжуватися збільшенням бюрократичних проявів. При цьому повинна бути посилена роль тьютора, тобто консультанта, наставника, який повинен допомагати майбутньому лікарю та витримувати індивідуально складений план навчання [2].

Роль наставника, вчителя при підготовці лікаря є дуже важливою складовою. Ще за часів Гіппократа його вклад у підготовку майбутніх лікарів був дуже високим. Навчання включало в себе усні настановлення та практику в ролі помічника вчителя, оскільки клятва Гіппократа мала на увазі, що учень повинен безпосередньо контактувати з пацієнтом. Вчитель був провідником морального, етичного та деонтологічного виховання майбутнього лікаря. Це

був простий, дійовий та оптимальний метод педагогічної технології [4].

На сьогодні модульне навчання студентів у медичних вузах превалює аж до 6 курсу. Інтернатура залишилася вільною у виборі педагогічної технології. У зв'язку з цим перед викладачем залишилося широке поле творчої діяльності в підготовці майбутніх спеціалістів. Кафедра інфекційних хвороб використовує при підготовці не лише лікарів-інфекціоністів, але й інтернів-суміжників великий набір самих сучасних педагогічних технологій. Підбір технологій залежить від намічених цілей, має спрямованість, навчальну ідею, на яких базується навчання; систему дій викладача, критерії оцінки результату. До найбільш ефективних технологій у підготовці майбутніх лікарів можна віднести диференційне, ігрове навчання та метод критичного мислення. Так, ціллю технології диференційного навчання є створення оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів та здібностей. Сутність даного методу – це засвоєння програмного матеріалу на різних рівнях, але не нижче за обов'язковий (стандарт). Основне призначення диференційованих завдань полягає в тому, щоб знаючи та враховуючи індивідуальні відмінності в навчальних можливостях студентів, забезпечити кожному з них оптимальні умови для формування пізнавальної діяльності. Механізм – метод індивідуального навчання. Ігрове навчання передбачає забезпечення особистісно-діяльного характеру засвоєння знань, навиків та вмінь. Йому притаманні наступні риси: вільна розвиваюча діяльність, яку організує викладач, творча імпровізація, активна за своїм характером, емоційно напружена, свідомо діяльність. Висока активність, емоційне забарвлення визначають високу продуктивність навчання. Сутність навчання – це самостійна пізнавальна діяльність, що спрямована на пошук, обробку, засвоєння навчальної інформації. І, врешті-решт, найголовніший технологічний метод – навчання розвитку критичного мислення. Ціллю даного методу є забезпечити розвиток критичного мислення через інтерактивне включення студентів у навчальний процес [3]. Інтерес до технології критичного мислення, як освітньої інновації, з'явився в Україні близько десяти років тому. В США та Канаді цей напрямок сучасної освіти розвивався майже півстоліття. Критичне мислення починалося як перехід від навчання, що орієнтоване переважно на запам'ятовування, до навчання, яке спрямоване на розвиток самостійного свідомого мислення сту-

дентів. А чи не важливішим аспектом критичного мислення є його відповідність вимогам демократизації освіти та суспільства. Фундаментальною ціллю сучасної освіти є не лише надання інформації студентам, але й розвиток критичного мислення. Освіта орієнтована на майбутнє, яке не може бути завідома визначеним, а отже, першочерговим є розвиток того типу мислення, яке надає можливість адекватно оцінювати нові обставини і формувати стратегію подолання проблем, що можуть виникнути [5]. Таким чином, розвиток критичного мислення стає найбільш актуальним в оптимізації підготовки майбутніх спеціалістів, які будуть найбільш пристосовані до сучасних умов.

Висновки. Історія психології та педагогіки взаємопов'язані між собою. Педагогічні техно-

логії в процесі еволюції змінювались залежно від розвитку суспільства та природничих наук. Кожен з етапів педагогіки мав свої недоліки. На наш погляд, при виборі системи освіти важливим є збереження наукових та історичних коренів. Дбайливе ставлення до успіхів власних шкіл педагогіки та психології – запорука збереження наукової думки та конкурентності. Індивідуальний підхід до майбутнього спеціаліста, залучення його до творчої діяльності та, найголовніше, навчання систематичного та критичного мислення – це оптимальні педагогічні технології для становлення сучасного лікаря. Використання даних технологій в поєднанні з модульною системою дозволяє збагатити останню.

Список літератури

1. Агапов, И. Г. Учимся продуктивно мыслить / И. Г. Агапов. – Библиотечка журнала “Вестник образования”, 2001. – 50 с.

2. Байденко В. И. Болонский процесс: структурная реформа высшего образования Европы / В. И. Байденко. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2002.

3. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии / М. В. Кларин – Рига : НПЦ “Эксперимент”, 1995. – 176 с.

4. Фридман Я. М. Проблемная организация учебного процесса / Я. М. Фридман, В. И. Маху. – М., 2003.

5. Шамова Т. И. Управление образовательным процессом в адаптивной школе / Т. И. Шамова, Т. М. Давыденко. – М. : Центр “Педагогический поиск”, 2001. – 384 с.

References

1. Agapov, I.G. (2001). *Uchimsya produktivno myslit [We learn to think successfully]*. Bibliotечka zhurnala “Vestnik obrazovaniya” [in Russian].

2. Baydenko, V.I. (2002). *Bolonskiy protsess: strukturnaya reforma vysshego obrazovaniya Yevropy [Bologna process: structural reform of the higher education in Europe]*. Moscow: Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov [in Russian].

3. Klarin, M.V. (1995). *Innovatsii v mirovoy pedagogike: obucheniye na osnove issledovaniya. Iгры i diskussii [In-*

novationas in the world pedagogy: learning on the basis of research. Games and discussions]. Riga: NPTs “Eksperiment” [in Russian].

4. Fridman, Ya.M. (2003). *Problemnaya organizatsiya uchebnogo protsessa [Problem organization of educational process]*. Moscow [in Russian].

5. Shamova, T.I. (2001). *Upravleniye obrazovatelnyim protsessom v adaptivnoy shkole [Management of educational process in adaptive school]*. Moscow: Tsentr “Pedagogicheskiy poisk” [in Russian].

Отримано 13.04.18

Електронна адреса для листування: furyko@i.ua